

INCIPIT
DE CREATIONE MUNDI

PER ORDINEM DIERUM SEX.

DE UNO ET TRINO DEO

• Simplex, purus et unus,
Æterni Pater atque,
Summæ fons bonitatis,
Existens sine fine
Ævi principioque,
Concrevit Deus orbem :
Verbo cuncta creante,
Rerum machina constat,
Volvens quam rotat axis :
Par Patri Genitoque,
Lustrans lumine cuncta,
Mundum Spiritus implet :
Una et trina potestas
Distincto moderatur,
Complexa omnia, nutu.

De die primo.

Prima hinc exstat origo,
Carnis libera nexu,
Cœli quæ tenet aulam,
Regem quæque videndo,
Legem vere beatam
Servat, militiamque.
Vero hæc lumine nobis
Lux e fonte perenni
Illustrata patescit :
Hanc quæ sponte reliquit
Pars, dum cæca superbit,
Nocte hæc horret et umbris :
Discernit sed utramque
Regnator Deus, inque
Dignos disparat ortus.
Hæc spernenda furoris
Virus nequitiaque
Cæcis mortalibus addit :
Vitæ ast illa beatæ,
Virtutisque benignæ
Sensim spargit amorem.
Mox cœlum Deus altum,
Informique creavit
Mersam pondere terram,
Quæ magnum per inane
Lucis munere primum,
Undis tecta, careret.
His concreta fuerint
Ignis semina puri,
Siccusque aeris humor.

• Metrum ferecraticum trimetrum.

A

Nempe his cuncta coactis
Sensu corpora nullo
Aflatore moventur.

De die secundo.

Cœli hinc proxima terris
Pars est condita, tetrīs
Sæpe obnoxia furnis.
Undæ namque supernæ
Telluremque tegentes,
Juncta mole ruebant.
Has inter Deus auctor
Firmavit nebulosam
Sphæram nubiferamque.
Hæc vis nempe liquentis
Undantisque elementi,
Cœli temperat ignes.

B

De die tertio.

Hoc ex ordine demum
Formosi sator orbis
Undis arva retexit ;
Magnos inque meatus
Moles sparsa fluentis.
Fontes, flumina, rivi,
Stagna et maxima ripis
Mox distincta mearunt.
Tellus nuda repente
Formam læta virentem
Frondis comsit honore :
Arbor semina quæque,
Fœtus herba sativos,
Verbo urgente crearunt.

C

De die quarto.

Neve hæc cuncta carerent
Caro lucis honore,
Spirantique calore,
Solis conditor ignem,
Lunæ et lampada finxit,
Stellarumque nitores.
Sphæris astra sub amplis,
Hæc infixæ manere,
Hæc sunt jussa moveri,
Quæ annis atque diebus,
Signis, prodigiisque
Præessent, temporibusque.
Phœbo sidera ab uno
Lumen cuncta capessunt.

D

Nox quis horrida cedit.
 Quin et luna meatu
 Diverso, variante
 Orbe incerta vagansque,
 Solis lumine plena
 Nunc crescit, radiatque,
 Nunc obducta recedit.

De die quinto.

Postquam sidere pleno
 Concors est radiata
 Lex et fabrica rerum,
 Viventis jubet ortum
 Naturæ inde Creator
 Spirantisque moveri :
 Undis mira repente
 Emersit specierum
 Moles innumerarum :
 Mox quæcunque natatu
 Complent æquora, quæque
 Scandunt aera pennis,
 Diversum genus, atque
 Formæ corpora magnæ, et
 Cete ingentia surgunt,
 Mox grandes, modicique
 Pisces, saltibus undas
 Squamisque exsuperantes ;
 Testis mox quoque clausa
 Surgit turba, marisque
 Vis immensa feracis.
 Pictæ moxque volucres,
 Silvis, rure vel undis,
 Sueto ex æquore manant.

De die sexto.

Jamque hinc inde sonoro
 Mulcens æthera plausu,
 Alis turba coibat,
 Amnes pisce fluebant,
 Naturisque elementa
 Juncta ornaverat auctor :
 Telluris superabat
 Pars, quæ jussa animatas
 Posset gignere formas :
 Jussit hanc quoque munus
 Auctor sumere vivæ et
 Spirantis speciei,
 Tum diversa per omnem
 Surgunt corpora terram,
 Limo educta repente.
 Tum quæcunque jumentis
 Forma est, quæ pecus agri
 Distinguit variatque.
 Quæ silvestria, motu
 Quassat membra ferino,
 Jussu concita currit :
 Nechon bellua quæque
 Immitisque, voraci
 Fluxit turba fremore.
 Cunctis quæ grege, quæque

A

Sola incedere gaudent
 Tum venere figuræ.

De creatione hominis.

Jamque impleta placebat
 Mundi machina primi ;
 Dixit cum sator orbis,
 Facto nunc opus hic est,
 Nunc demum faciamus,
 Cunctis qui superesse
 Possit quæque creata
 Constant, quemque superna
 Jam commendet imago.
 Mox limum sator ille
 Compegit, stabilemque
 Formavit Deus arcem,
 Perfectumque opus ipse
 Inspirans animavit,
 Mens quæ æterna manebit.
 Nempe hæc portio cœli est
 Divinæque figuræ
 Hinc vertex micat altus.
 Hanc vim nulla locali
 Motu membra coercent,
 Quamvis sæpe retardent.
 Distingues moderator
 Post formam facit, ut vir
 Sit, nec femina desit.
 Immissus sopor artus
 Confestim irrigat : hinc fit
 Sumpto ex osse virago.
 Cunctis imperitare
 Quos summus jubet auctor,
 Natura variante,
 Quæ undis, aere, humique
 Inceduntve, volantve,
 Nunc repuntve creata.
 Simplex inde jubetur
 Esca insonsque parari,
 Ramis quam daret arbor.
 Latum nam paradisum,
 Frondentemque Creator
 Multo providus ante
 Fructu impleverat, atque
 Amnis fonte perennis,
 Hac ut sede beatum
 Jam tunc sede futurum,
 Cultorem indigenamque
 Lex æterna teneret.
 Senis deinde diebus
 Completo orbe peractis,
 Naturæ optimus auctor
 Postquam cuncta placere
 Recto vidit in ortu,
 Septeno requievit.

B

C

D

Mysticus de creatione mundi sensus in homine accipiendus.

Cernens nunc homo quam te
 Tantus diligit auctor,

Temet nosce videndo.
 Nempe hæc omnia jussu
 Sunt exorta volentis,
 Rerum quis meat ordo.
 Te summus sapiensque
 Æternusque repertor
 Limo finxit, et artus
 Formatos animando
 Erexit, superantem
 Cuncta ut mente videret
 Omnis machina cæli.
 Te propterque creatus
 Mundus te docet omnis,
 Alter tuque vocaris
 Priscò nomine mundus,
 Hæc cui fabrica cedit.
 Te lux illa perennis
 Primævo edita jussu
 Lucis monstrat alunnum.
 Lumen nam tibi mentis
 Formans indidit auctor,
 Quæ pars te alma bearet.
 Hinc quæcunque per imos
 Errat portio sensus,
 Cæcis hæret in umbris :
 Debet portio præstans
 Partem efferre sed imam,
 Torpentemque levare.
 Hoc firmata per undas
 Cæli sphæra docere,
 Unda, et sparsa videtur.
 Hoc torpentibus arvis
 Tellus visa repente
 Fœta et germine prompsit
 Namque hæc optima vita est,
 Virtus, formaque nostra est,
 Pigros quæ erigit artus,
 Quæ torpentia novit
 Corda accendere, cuique
 Pars cedit vitiosa.
 Tu magnas modicasve

A

Cum proferre patrando
 Virtutes meditaris,
 Fructus herba vel arbor
 Misto semine gignens,
 Cultu frondet amœno.
 Solis mox tibi lumen
 Cælestis radiare,
 Splendorque incipit almus;
 Tum proferre gerendo
 Mens lustrata videbit
 Cæli digna favere,
 Tum discernere facta
 Luci aptanda vel umbris,
 Tum frænare pudenda
 Mox accensa, latentes
 Cordis tegmine sensus
 Passim a mittit in auras.
 Hi vel celsa capessunt
 Mentis culmine recti,
 Arcanoque volatu,
 Curis hi revoluti,
 Instantique labore
 Mundi commoda quærunt.
 Quin et corporis ipsa
 Terreni gravis atque
 Vergens pondere moles,
 Aut mundos parit actus
 Cum mente innocuosque,
 Vitæ et munere dignos;
 Impurosve creando,
 Fœdos atque cruentos,
 Celsum sædat honorem.
 Vero lumine mentis
 Tunc demum ille vigebit,
 Cælestique homo sensu,
 Motus qui reget omnes,
 Obscenosque præmendo,
 Custos exeret actus.
 Æterni hunc paradisi
 Flos fructusque perennis,
 Vitæ fonsque fovebit.

B

C

• Hic nonnihil deest.

VITA SANCTI GOARIS

AUCTORE WANDALBERTO.

(Apud Mabill., Act. SS. ord. S. Bened., tom. II, ex Surio, ad ms. cod. S. Remigii Rhemensis aucto et emendato.)

In Christi nomine Prologus WANDALBERTI diaconi in Vitam et actus atque miracula B. GOARIS, editus ad illustrem virum MARCUVARDUM, abbatem monasterii Prumiæ, incipit feliciter.

1. Miracula divinorum operum humano generi fide semper integra esse suscipienda et devota glorificatione narranda, Scriptura sancta commonente et angelo hoc ipsum Tobie sancto præcipiente didicimus. Plurima tamen eorum quæ aut per semetipsam Christi potentia efficit, aut per sanctos viros mundo in exemplum propositos operatur, propterea nostro tempore minus interdum nota et clara habentur, quod aut caducis rebus intenti parum hæc et leviter contuemur, aut ea etiam quæ in admirationem sui